

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 586
van **ADELIN BLANCQUAERT**
datum: 23 april 2020

aan **ZUHAL DEMIR**
VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Justitiehuisen - Expertiseontwikkeling radicalisering

De terroristische dreiging, zoals we die nu kennen, bestaat al langer in België. Pas sinds de aanslagen van 2016 is deze dreiging concreter geworden alsook de daarmee gepaard gaande angst. Dit heeft ervoor gezorgd dat er meer aandacht gekomen is voor radicalisering en extremisme, met name voor de preventie en aanpak van dit fenomeen. Het is nu ook prioriteit geworden om radicalisering tegen te gaan en te voorzien in een goede, specifieke aanpak. Dit zowel bij de gevangenen, justitiehuisen als het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht (VCET).

In de beleidsnota Justitie stelt de minister dat er volop ingezet zal worden door de justitiehuisen en het VCET op expertiseontwikkeling wat betreft radicalisering. Gelet op de eigenheid van de doelgroep, geradicaliseerden, is een aanpak op maat noodzakelijk. De justitieassistenten worden opgeleid tot referentiejustitieassistenten radicalisering. Daarnaast zijn er ook opgeleide experts radicalisering aangesteld ter ondersteuning van radicaliseringsdossiers. Bij deze expertiseontwikkeling heb ik de volgende vragen.

1. Hoeveel opgeleide experts werden aangesteld? Graag een opdeling per justitiehuis.
2. Welke opleiding hebben deze experts genoten?
3. Heeft de minister al onderzocht wat de impact is van deze consultants op geradicaliseerden?
Zo ja, wat waren de conclusies? Hoe zal de werking bijgestuurd worden?
Zo neen, wanneer plant de minister dit te onderzoeken?
4. Welke opleiding krijgen justitieassistenten zelf om met geradicaliseerden om te gaan?
5. De minister geeft aan bij het onderzoeken van de impact van de consultants op de geradicaliseerden en het bijsturen van de werking hiervan rekening te houden met de aanpak van radicalisering in het buitenland.
Hoe zal de minister dit concreet invullen?
6. Zijn er cijfers beschikbaar over het aantal radicaliseringsdossiers dat de justitiehuisen hebben behandeld in de afgelopen drie jaren?
Zo ja, graag een opsplitsing per jaar en per justitiehuis.
Zo neen, is de minister van plan deze cijfers in de toekomst te verzamelen?
7. Hoe evalueert de minister deze cijfers?

ANTWOORD

op vraag nr. 586 van 23 april 2020

van **ADELINE BLANCQUAERT**

1. Er werden 11 ondersteunende experts aangesteld binnen de afdeling Justitiehuisen. Deze groep bestaat uit 10 justitieassistenten en één dossierbeheerder van het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht. Deze ondersteunende experts werken ook in ondersteuning van de justitiehuisen waar geen expert aan werd toegewezen, dus ze kunnen in principe in elk justitiehuis worden ingezet afhankelijk van de noden. De verdeling is als volgt:
 - 2 Brussel
 - 2 Antwerpen
 - 1 Leuven
 - 1 Mechelen
 - 1 Brugge
 - 1 Kortrijk
 - 1 Hasselt
 - 1 Gent
 - 1 Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht
2. De experts hebben een meerdaagse opleiding gekregen inzake cultuursensitiviteit, radicalisering en polarisering, identiteitsontwikkeling bij jongeren en specifiek bij moslimjongeren, een opleiding in risicotaxatie bij gewelddadig extremisme (VERA2R-tool), interculturele communicatie en gesprekstechnieken. Ze volgden tevens een aantal opleidingsdagen inzake kennisuitbreiding islam, een toelichting inzake radicalisering en rechts-extremisme (door Veiligheid van de Staat). Twee experts namen deel aan de International Criminal Justice Summer Course Radicalisation and Violent Extremist Offenders in de zomer van 2018 met kennisdeling aan de andere experts. Daarnaast nemen de ondersteunende experts ook regelmatig deel aan diverse studiedagen georganiseerd door externe partners inzake extremisme en radicalisering.
3. Ik ga er van uit dat de vraagsteller doelt op de experts die werkzaam zijn binnen de afdeling Justitiehuisen en niet op de consultants die binnen de CAW's werken en dus onder de bevoegdheid vallen van collega-minister Beke.

De experts werden aangesteld ter ondersteuning van justitieassistenten die aangesteld worden in een radicaliseringsdossier. Ze nemen vanuit hun rol dus een ondersteunende en coachende taak op. Wat hun impact is op de justitiabele zelf is dus niet zomaar te meten. Aangezien binnen de radicaliseringsthematiek nog steeds veel beweegt wordt de huidige werkwijze van nabij opgevolgd en waar nodig bijgestuurd.
4. Een specifieke werkwijze inzake het omgaan met radicaliseringsdossiers werd verspreid binnen de afdeling Justitiehuisen. Het gaat om specifieke richtlijnen inzake de opvolging van radicaliseringsdossiers. Inhoudelijk worden dezelfde basisprincipes en methodieken toegepast die ook binnen de klassieke daderbegeleiding worden ingezet. In geval van een radicaliseringsproblematiek komt dat daar dan nog bovenop. Het opleiden en inzetten van ondersteunende experts is voornamelijk gericht om de justitieassistenten bij te staan en een eerste zicht te krijgen op de eventuele radicaliseringsproblematiek. In de verdere opvolging zullen de experts ook nog de nodige aandacht blijven besteden aan de mogelijke radicaliseringsproblematiek en de processen die daarbij

spelen. En uiteraard hebben vele justitieassistenten zich de afgelopen jaren lokaal ook ingeschreven op het vormingsaanbod inzake radicalisering en extremisme.

- Om de kennis inzake de aanpak van radicalisering verder uit te breiden en op de hoogte te blijven van internationale tendensen, wordt ook regelmatig deelgenomen aan internationale experten-bijeenkomsten inzake radicalisering en gewelddadig extremisme. Onder andere de "expert-meetings: radicalisation" van de CEP (Centre for European Probation) en de "RAN-workgroup prison and probation" waar good practices uit andere Europese landen worden toegelicht en de laatste wetenschappelijke bevindingen worden gedeeld.

De afdeling Justitiehuisen wil ook zelf bijdragen aan verder wetenschappelijk onderzoek, waar binnen deze relatief recente problematiek nog veel nood aan is, en zal, mits goedkeuring van het ingediende onderzoeksvoorstel, deelnemen aan een Europees onderzoek dat de gebruikerswaarde en kwaliteit van de VERA-2R-tool zal onderzoeken.

- Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal terro-mandaten (misdrijfcategorie = terroristisch misdrijf) dat de laatste jaren geregistreerd werd in Sipar, het registratiesysteem van de justitiehuisen.
Het gaat hierbij zowel om adviesopdrachten (enquêtes) als begeleidingsopdrachten. Bovendien kan één justitiabele meerdere mandaten hebben gehad, bijvoorbeeld eerst een enquête gevolgd door een effectieve begeleiding.

Sinds 2015 werden er in totaal 151 terro-mandaten geregistreerd in de Vlaamse justitiehuisen (cijfers op 04/05/2020). 57 van de terro-mandaten betroffen begeleidingen 'vrijheid onder voorwaarden' (in de fase van de voorlopige hechtenis, dus voor veroordeling door een strafrechtbank). 39 mandaten betroffen een adviesopdracht. 96 mandaten betroffen daderbegeleidingen in de fase van de strafuitvoering (op één dossier 'bemiddeling en maatregelen' na = afhandeling op parketniveau).

Nieuwe terro-mandaten	jaar							
Justitiehuis		2020	2019	2018	2017	2016	2015	Endtotaal
Justitiehuis Brussel		2	5		3	3		13
Justitiehuis Antwerpen		3	23	7	10	13	2	58
Justitiehuis Brugge		4	12	2	3	4		25
Justitiehuis Dendermonde		1	7	2	1			11
Justitiehuis Bruxelles			1					1
Justitiehuis Gent			2		4	1		7
Justitiehuis Hasselt			6	3	4			13
Justitiehuis Tongeren			4	2	1	1	1	9
Justitiehuis Leuven			2		1			3
Buitenlandse dienst				1				1
Justitiehuis Kortrijk				2			4	6
Justitiehuis Mechelen				1		2		3
Justitiehuis Doornik					1			1
Endtotaal		10	62	20	28	24	7	151

- Met bovenstaande cijfers krijgen we enkel een zicht op de terro-mandaten die sinds 2015 werden opgenomen door de justitiehuisen.

Maar niet elke terro-veroordeelde (= veroordeeld voor terroristisch misdrijf) wordt opgevolgd worden door de justitiehuizen (bijvoorbeeld wanneer gedetineerden strafeinde doen).

Ook niet elke terro-verdachte (= verdacht van terroristisch misdrijf) wordt opgevolgd door de justitiehuizen, enkel wanneer een verdachte vrijgelaten wordt onder voorwaarden zal er een opvolging door een justitieassistent zijn.

Dus de cijfers moeten steeds met voorzichtigheid en binnen hun context geïnterpreteerd worden. Eventuele stijgingen van de mandaten van de justitiehuizen zijn bijvoorbeeld te wijten aan de uitstroom uit de gevangenissen. We zien ook vaker dat er naast radicalisering ook andere problematieken aan de grondslag liggen, zoals bijvoorbeeld psychische problemen of een verslavingsproblematiek. Ik bekijk daarom momenteel of het zinvol is om een multidisciplinaire aanpak uit te rollen binnen de justitiehuizen.